

21.12.2022

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI PAKKAUKSISTA JA PAKKAUSJÄTTEISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA**PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Valtioneuvoston asetusta pakkauksista ja pakkausjätteistä ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotetut muutokset olisivat osa tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin ((EU) 2019/904, jäljempänä *SUP-direktiivi*)) kansallista täytäntöönpanoa.

Ehdotetuilla muutoksilla laajennettaisiin asetuksen soveltamisala kattamaan myös jätelain (646/2011) 48 § 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetut juomamukit. Asetukseen lisättäisiin SUP-direktiivin täytäntöönpanon kannalta keskeiset määritelmät. Ehdotuksella lisättäisiin asetukseen SUP-direktiivissä säädetty juomapakkauksia koskevat vaatimukset: korkkien kiinnipysyminen koko tuotteen suunnitellun käyttövaiheen ajan sekä muovisten juomapullojen valmistukseen käytettävän kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuus. Asetukseen lisättäisiin juomapulloja koskeva erilliskeräysvelvoite, joka vastaisi SUP-direktiivissä säädettyä vaatimusta. Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin lisäksi tuottajan tiedottamisvelvollisuutta, tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävää hakemusta, seurantatietojen ilmoittamista sekä tuottajan omavalvontaa koskevia säännöksiä. Asetukseen lisättäisiin uusi säännös, joka keventäisi pienten yritysten raportointivelvoitetta. Asetukseen esitetään lisäksi tehtäväksi eräitä lakitekniisiä muutoksia.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

PERUSTELUT**1. Asian tausta**

SUP-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeva jätelain muuttamisesta annettu laki (1096/2022, jäljempänä *jätelain muutos*) vahvistettiin 20.12.2022 ja se tulee voimaan 1.1.2023. Lakimuutoksia on tarpeen tämentää muuttamalla pakkauksista ja pakkausjätteistä annettua valtioneuvoston asetusta (1029/2021, jäljempänä *pakkausjäteasetus*), juomapakkausten palautusjärjestelmästä annettua valtioneuvoston asetusta (526/2013, jäljempänä *panttijärjestelmäasetus*) sekä antamalla uusi eräistä muovituotteista annettu valtioneuvoston asetus, uusi muovisia sisältäviä kalastusvälineitä koskeva valtioneuvoston asetus ja uusi tuoteryhmäisiä korvausasiakoskeva valtioneuvoston asetus. Näiden asetusten muutokset ehdotetaan annettavaksi samanaikaisesti.

Tämä esitys sisältää pakkausjäteasetukseen tehtävät muutokset, joilla pantaisiin täytäntöön SUP-direktiivin pakkauksia ja juomamukeja koskevat uudet säännökset.

2. Nykytila ja kansallisen lainsäädännön muutostarpeet**2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö**

Laajennetusta tuottajavastuusta sekä laajennettua tuottajan vastuuta koskevien järjestelmien vähimmäisvaatimuksista on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/98/EY jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (jäljempänä *jätedirektiivi*). EU:n jätesäädöspakettiin sisältyvällä jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta annetulla

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/851 jätedirektiiviin sisällytettiin uutta tuottajavastuuta koskevaa sääntelyä. Jätesäädöspaketin pakkauksia ja pakkausten tuottajavastuuta koskevat muutokset pantiin täytäntöön jätelain muuttamisesta annetulla lailla (714/2021, jäljempänä *aiempi jätelain muutos*) sekä pakkausjäteasetuksella. SUP-direktiivin edellyttämiin tuotekieltoihin ja merkintävaatimuksiin liittyvät säännökset on pantu kansallisesti täytäntöön eräistä muovituotteista annetulla valtioneuvoston asetuksella (jäljempänä *SUP-asetus*).

2.1.1 Pakkausjätedirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 94/62/EY pakkauksista ja pakkausjätteistä (jäljempänä *pakkausjätedirektiivi*) säädetään toimista pakkausjätteiden synnyn ehkäisemiseksi sekä hyödyntämisen ja kierrätyksen edistämiseksi. Pakkausjätedirektiivissä luokitellaan pakkaukset myyntipakkauksiin (=kuluttajapakkauksiin), ryhmäpakkauksiin ja kuljetuspakkauksiin. Direktiivissä säädetään lisäksi pakkauksen yleistä määritelmää täydentäviä perusteita tuotteiden määrittelystä pakkauksiksi. Direktiivin liitteessä I esitetään näiden perusteiden soveltamista kuvaavia esimerkkejä. Mainittua direktiivin liitettä on muutettu helmikuussa 2013 hyväksytyllä komission direktiivillä (2013/2/EU). Direktiivissä säädetään lisäksi pakkausten perusvaatimuksista, pakkauksiin tehtävistä merkinnöistä ja pakkausjätteiden kierrätysvaatimuksista. Pakkausjätedirektiivin ja yllä mainitun jätesäädöspaketin pakkauksia koskevia säännöksiä on esitetty tarkemmin pakkausjäteasetuksen perustelumuistiossa.

2.1.2 SUP-direktiivi

SUP-direktiivin tavoitteena on ehkäistä ja vähentää tiettyjen muovituotteiden vaikutusta ympäristöön, erityisesti vesiympäristöön, ja ihmisten terveyteen sekä edistää siirtymistä kiertotalouteen sekä edistää sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat oxo-hajoavasta muovista valmistetut tuotteet, muovია sisältävät kalastusvälineet sekä tietyt nimenomaisesti luetellut kertakäyttöiset muovituotteet. Soveltamisalaan kuuluvat muovituotteet ovat sellaisia, joita useimmin löytyy roskana EU:n rannoilta.

SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat pakkaukset on kuvattu jätelain liitteessä. Näitä pakkauksia ovat elintarvikepakkaukset, joustavasta materiaalista valmistetut pakkaukset ja kääreet, tilavuudeltaan enintään kolmen litran juomapakkaukset, juomamukit sekä kertakäyttöiset muoviset kantokassit (jäljempänä *SUP-pakkaukset*). SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat kaikki kertakäyttöiset muoviset juomamukit, myös tyhjänä myytävät juomamukit, joita ei pakkausjätedirektiivin pakkauksen määritelmän mukaan katsota pakkauksiksi. SUP-pakkauksiin katsotaan kuitenkin tässä yhteydessä kuuluvan myös vastaavat tyhjänä myytävät juomamukit. Tyhjänä myytävät kertakäyttöiset muoviset juomamukit olisi tarpeen lisätä pakkausjäteasetuksen soveltamisalaan.

SUP-pakkaukset ovat keskeinen osa SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvista tuotteista ja niitä koskee suuri osa SUP-direktiivissä säädetyistä kertakäyttöisiä muovituotteita koskevista vaatimuksista, kuten:

- elintarvikepakkausten kulutuksen vähennystoimet (4 artikla)
- elintarvikepakkausten kulutuksen raportointi eriteltynä markkinoille saatettujen pakkausten kokonaispainoon ja niiden sisältämän muovin määrään tai vaihtoehtoisesti pakkausten kapalemäärään¹ (Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 162/2022))
- muovilautasten markkinoille saattamisen rajoittaminen (5 artikla)
- korkkien kiinnipysymisen vaatimus (6 artikla)

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen vähenemisen laskemisesta, todentamisesta ja raportoinnista sekä jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä tällaisen vähenemisen aikaansaamiseksi annettu komission täytäntöönpanopäätös (EU) 162/2022

- pullojen kierrätetyn muovin pitoisuusvaatimukset (6 artikla)
- juomamukien merkintävaatimukset (7 artikla)
- laajennettu tuottajan vastuu (8 artikla)
- juomapullojen erilliskeräysvaatimukset (9 artikla)
- valistustoimet (10 artikla)
- raportointi (13 artikla).

SUP-direktiivin sisältöä on kuvattu tarkemmin jätelain muutosesityksen jaksossa 2 (HE 141/2022 vp, jäljempänä *SUP-HE*) sekä voimassa olevaa tuottajavastuusääntelyä jaksossa 3.3.

2.2 Pakkausten tuottajavastuu

Tuottajavastuun perusteista säädetään jätelain 6 luvussa. Jätelain nojalla annetuissa tuottajavastuualakohtaisissa valtioneuvoston asetuksissa säädetään muun muassa erilliskeräystä ja hyödyntämistä, vastaanoton järjestämistä sekä jätteen varastointi- ja käsittelyvaatimuksia koskevista tarkemmista tavoitteista ja vaatimuksista. Jätelain 48 §:ssä säädetään tuottajavastuun piiriin kuuluvista tuotteista ja tuottajista. Pakkausten tuottajana pidetään tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja. Tuottajavastuuta koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta pakkausten tuottajaan, jonka liikevaihto on vähemmän kuin miljoona euroa.

Jätesäädöspaketin täytäntöönpanon valmistelun yhteydessä nähtiin tarpeelliseksi poistaa pakkausten tuottajavastuun soveltamisalaa määrittävä miljoonan euron liikevaihtoraja (HE 40/2021 vp). SUP-direktiivi laajentaa kertakäyttöisten muovipakkausten tuottajavastuuta nykyisestä ja sen soveltamisalaan kuuluvia pakkauksia käytetään paljon liikevaihdoltaan alle miljoonan euron yrityksissä, joten pakkausten tuottajavastuun soveltamisalaa määrittävän liikevaihtorajan poistaminen nähtiin tarkoituksenmukaiseksi siirtää SUP-direktiivin täytäntöönpanon yhteyteen. SUP-direktiivin täytäntöönpanoon liittyvän jätelain muutoksen yhteydessä poistettiin edellä tarkoitettu miljoonan euron liikevaihtoraja sekä muutettiin pakkausten tuottajan määritelmää niin sanottujen palvelupakkausten ja viljelijäpakkausten osalta siten, että tuottaja on kyseisten pakkausten valmistaja tai maahantuoja. Tehtyä muutosta ja sen perusteluja on kuvattu tarkemmin SUP-HE:n jaksoissa 3.3.2, 4.1.7, 5.1.4 sekä 7.1 (48 §). Muiden pakkausten tuottajan määritelmä säilyi ennallaan eli tuottajana pidetään tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja.

Aiemmassa jätelain muutoksessa pantiin täytäntöön jätesäädöspaketin tuottajavastuuta koskevat uudet säännökset. Muutokset koskivat muun muassa tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuutta, omavalvontaa, maksuosuuksia ja niiden mukauttamista, kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta, tuottajayhteisön toimintaa, valtuutetun edustajan nimeämistä ja vähimmäisvaatimuksia ja etämyyjän tuottajavastuuvälvoitteita. Näistä velvoitteista annettiin asetuksenantovaltuuksien nojalla tarkempia säännöksiä pakkausjäteasetuksessa. Pakkausjäteasetuksessa säädetään tarkemmin tuottajan omavalvonnan suunnitelmaa, riippumattoman tarkastajan pätevyysvaatimuksia, tuottajan kirjanpito- ja seurantatietojen ilmoittamista, tuottajien maksuosuuksia ja niiden mukauttamista ja valtuutetun edustajan tiedottamisvelvollisuutta koskevista vaatimuksista. Lisäksi pakkausjäteasetuksessa säädetään käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevista tavoitteista.

Aiemmassa jätelain muutoksessa säädettiin lisäksi kuntien ja pakkausten tuottajayhteisön yhteistoiminnasta pakkausjätteen erilliskeräyksessä sekä pakkausten tuottajien kustannusvastuusta ja kunnille maksettavista korvauksista.

Pakkausjäteasetuksessa säädetään pakkausten perusvaatimuksista, pakkauksen sisältämiä vaarallisia aineita koskevista rajoituksista, pakkauksiin tehtävistä merkinnöistä, käytettyjen pakkausten erilliskeräyksen järjestämistä sekä uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevista tavoitteista. Asetuksessa säädetään myös tuottajaa koskevasta tiedotusvelvollisuudesta, hakemuksesta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi sekä seurantatietojen ilmoittamisesta.

SUP-direktiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia pakkausten tuottajavastuusäätelyyn erityisesti SUP-pakkausten tuottajan kustannusvastuun osalta SUP-direktiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti. SUP-direktiivi edellyttää, että SUP-pakkausten tuottajien tulee jo aiemmin jätedirektiivissä säädetyn kustannusvastuun lisäksi vastata kustannuksista, joita aiheutuu kyseisten tuotteiden keruusta julkisiin keräysjärjestelmiin (kuten kadunvarsilla olevat roska-astiat) sekä kyseisistä tuotteista aiheutuvan roskaantumisen siivoamisesta. SUP-direktiivistä johtuvasta uudesta kustannusvastuusta säädetään jätelain uudessa 48 a–48 f §:ssä. Näitä säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi uudella SUP-asetuksella sekä valtioneuvoston asetuksella eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille maksamista korvauksista.

Jätelain 62 § edellyttää, että pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit ja 48 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetut tyhjänä myytävät juomamukit. Pakkausjäteasetuksen pakkauksia koskevien säännösten tulisi siten koskea myös mainittuja juomamukeja. Pakkausjäteasetukseen on tarpeen myös lisätä säännös kertakäyttöisiä muovisia juomapakkauksia koskevasta korkkien kiinni pysymisen vaatimuksesta sekä kertakäyttöisten muovisten juomapullojen kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuutta koskevista vaatimuksista. Pakkausjäteasetukseen tulee lisätä myös juomapullojen erilliskeräystä koskevat velvoitteet ja tavoitteet (katso jakso 2.4).

Osa SUP-pakkauksista kuuluu pantilliseen juomapakkausten palautusjärjestelmään (panttijärjestelmä), josta säädetään tarkemmin panttijärjestelmäasetuksella. Panttijärjestelmäasetukseen tulee tehdä tarpeellisin osin vastaavat pantillisia juomapakkauksia koskevat muutokset.

Jätelain muuttamisesta annetussa laissa (494/2022) säädetään muun muassa tuottajan tai jäsenen ilmoittamisesta tuottajarekisteriin (jätelain 105 §) sekä tuottajarekisteriä koskevasta tietopalvelusta (jätelain 142 b §). Nämä mainitussa laissa säädetyt muutokset edellyttävät muutoksia pakkausjäteasetuksen 14, 16 ja 17 §:ään. Muutokset edellyttävät, että valtuutetun edustajan on tiedotettava myös saamansa valtuutuksen antajasta. Valtuutetun edustajan ja tuottajayhteisön siihen kuuluvien valtuutettujen edustajien osalta tulee ilmoittaa vastaava tieto hakemuksessaan tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Jätelain 105 § mukaisesti tulee myös muuttuneista tiedoista ilmoittaa rekisteriin.

Pakkausjätteen kierrätyksen nykytilaa on selvitetty tarkemmin aiemman jätelain muutosesityksen (HE 40/2021 vp) jaksossa 3.2.3 sekä pakkauksia koskevaa tuottajavastuujärjestelmää jaksossa 3.4.1 ja 3.4.2.

2.3 Käytettyjen pakkausten ja SUP-pakkausten määrä

Pakkausten tuottajat raportoivat vuonna 2020 Suomessa markkinoille saattamiensa kaikkien pakkausten määräksi yhteensä noin 818 545 tonnia pakkauksia. Tätä määrää käytetään kuvaamaan myös syntyneen pakkausjätteen kokonaismäärää kyseisenä vuonna. Eniten saatettiin markkinoille puu- sekä paperi- ja kartonkipakkauksia. Pantittomia muovipakkauksia saatettiin markkinoille 121 518 tonnia ja pantillisia juomapakkauksia 18 379 tonnia.

Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n arvion mukaan noin 67 prosenttia kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista on yrityspakkauksia ja 33 prosenttia myyntipakkauksia. Tilastojen ulkopuolisten pakkausten määrän arvioidaan olevan noin 12 % kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista. Tilastojen ulkopuolella ovat alle miljoonan euron liikevaihdon yritysten markkinoille saattamat pakkaukset, tuottajarekisteriin tai tuottajayhteisöön liittymisen laiminlyöneiden yritysten markkinoille saattamat pakkaukset sekä yksityisen tuonnin ja etäkaupan kautta tulevat pakkaukset.

SUP-pakkausten määrästä ei ole olemassa luotettavaa tietoa, sillä nykyinen tuottajien raportointivelvollisuus ei edellytä tuotekohtaista raportointia. Tuottajat raportoivat kaikkien markkinoille saattamiensa pakkausten kokonaismäärän pakkausmateriaaleittain. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy selvitti ympäristöministeriön toimeksiannosta tiettyjen muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutusta Suomessa². Tutkimus tehtiin kyselytutkimuksena 9 yritykselle, jotka edustivat markkinaosuuksiltaan merkittävää osaa toimialallaan. Selvityksessä tarkasteltiin muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutusta esimerkkituoteryhmittäin, joita olivat annossalaatit, hetisyötävät elintarvikeannokset, juomamukit, pikarimaiset jogurtit ja rahkat, hetisyötävät täytetyt leivät sekä tomaattirasiat. Selvityksen mukaan Suomessa kulutettiin vuonna 2019 yhteensä noin yksi miljardi kappaletta SUP-direktiivin kulutuksen vähentämistä koskevan 4 artiklan soveltamisalaan kuuluvaa kertakäyttöistä muovituotetta (=juomamukit ja elintarvikepakkaukset). Näissä pakkauksissa arvioitiin käytettävän yhteensä noin 8 000 tonnia muovia (ks. Taulukko 1).

Taulukko 1. Arvio 6 valitun tuoteryhmän SUP-pakkausten kappalemääristä sekä karkea arvio kyseisten pakkausten sisältämän muovin määrästä (tonnia) Suomessa v. 2019.

Esimerkkituoteryhmä	Arvioitu kpl-määrä (milj. kpl)	Kappale-määrä/hlö	Suuntaa antava arvio kokonaan muovisten pakkaus-ten osuu-desta	Keskim. pakkauksen paino (g)	Suuntaa antava arvio muovin määrästä (tonnia)
Annossalaatit	45 ± 25	8	80 %	30	1100 ± 600
Hetisyötävät elintarvikeannokset	100 ± 30	18	30 % - 75 %, riippuen toimialasta	29	900 ± 300
Juomamukit	a) 250 ± 80 b) 120 ± 10	a) 45 b) 22	a) 5 % b) 30 %	5-11, koosta riip-puen	a) 70 ± 60 b) 210 ± 180
Juomamukipakkauksissa kuluttajille myy-tävät mukit					
Pikarimaiset jogurtit ja rahkat (max. 200 g)	500 ± 20	90	95 %	10	4 750 ± 190
Hetisyötävät täytetyt leivät	45 ± 15	8	50 %	12	270 ± 90
Tomaattirasiat (max. 250 g)	45 ± 15	8	85 %	25	960 ± 320
Yhteensä kaikki kuusi esimerkki-tuoteryhmää	n. 1000 (1100 ± 200)	n. 200			n. 8000 (8300 ± 1700)

SUP-direktiivin 4 artiklassa säädetyt elintarvikepakkausten kulutuksen vähentämistoimet on pantu Suomessa täytäntöön ympäristöministeriön ja toimialojen välillä 4.3.2022 solmitulla green deal -sopimuksella. Sopimuksessa ovat mukana Elintarviketeollisuusliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Päivittäistavarakauppa ry ja Suomen Pakkausyhdistys ry. Kansallisia vähennystoimia on selostettu tarkemmin SUP-HE:n jaksossa 4.1.6. Pakkausjäteasetukseen on tarpeen lisätä SUP-direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen elintarvikepakkausten tuottajille raportointivelvollisuus markkinoille saatettujen elintarvikepakkausten määrästä. Elintarvikepakkausten raportoinnissa tulee noudattaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä

² Loppuraportti projektista ”Green deal –sopimuksen valmistelun tueksi toteutettava esiselvitys”, Tutkimusraportti, VTT-CR-01101-21, 2021

(EU) 2019/904 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen vähenemisen laskemisesta, todentamisesta ja raportoinnista sekä jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä tällaisen vähenemisen aikaansaamiseksi annettua komission täytäntöönpanopäätöstä (EU) 162/2022.

2.4 Pakkauksia koskevat tuotevaatimukset

Pakkauksia koskevista tuotevaatimuksista säädetään pakkausjäteasetuksen 4 ja 5 §:ssä sekä liitteessä 2. Vaatimukset koskevat pakkausten valmistusta, koostumusta, uudelleenkäytettävyyttä sekä tiettyjen raskasmetallien enimmäispitoisuuksia. Pakkaukseen tehtävistä merkinnöistä säädetään asetuksen 6 §:ssä. Pakkauksen materiaalia koskeva merkintä on vapaaehtoinen, mutta mikäli se halutaan merkitä pakkaukseen, on se tehtävä asetuksen liitteen 3 mukaisesti. Myös muut merkinnät pakkauksen uudelleenkäytön ja käytöstä poistetun pakkauksen etusijajärjestyksen mukaisen lajittelun ja hyödyntämisen helpottamiseksi ovat mahdollisia. SUP-direktiivissä ja sen nojalla annetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä säädetty vaatimus muovisten tai muovia sisältävien juomamukien merkinnöistä on pantu kansallisesti täytäntöön SUP-asetuksella.

Nykyisen pakkausjätedirektiivin liitteessä 2 olevat pakkausten valmistusta, koostumusta, uudelleenkäytettävyyttä ja hyödynnettävyyttä koskevat perusvaatimukset olisi tarpeen sisällyttää uusiin 4 a–c §:iin ja vastaavasti kumota nykyinen 4 § ja liite 2.

Pakkausjäteasetukseen olisi tarpeen lisäksi lisätä uusi 4 d §, jossa säädetään SUP-direktiivin 6 artiklassa säädetty juomapakkauksien korkkien kiinnipysymistä koskeva vaatimus sekä uusi 6 a §, jossa säädettäisiin juomapullojen kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuutta koskevista vaatimuksista. Pakkausjäteasetukseen tulisi lisätä myös uusi 10 a §, jossa säädettäisiin juomapullojen erilliskeräystä koskevat velvoitteet ja tavoitteet.

2.5 Pakkausten erilliskeräys

Jätelain 15 §:ssä säädetään jätteiden erilliskeräysvelvollisuudesta, josta voidaan poiketa vain tietyissä poikkeustapauksissa. Lain 49 § edellyttää, että tuottajien on järjestettävä käytöstä poistettujen tuotteiden vastaanotto ja kuljetus. Tästä poiketen kuntien tulee järjestää kotitalouksien pakkausjätteen kiinteistökohtainen erilliskeräys lain 49 a §:n mukaisesti ja tuottajien on korvattava erilliskeräyksen kustannukset kunnille 49 b §:n mukaisesti. Jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (978/2021, jäljempänä *jäteasetus*) 18 ja 21 §:ssä säädetään tarkemmin pakkausjätteiden erilliskeräysvaatimuksista. Kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöittäin erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi tai useampi asuinhuoneisto. Jätteen haltijan on puolestaan järjestettävä muun kuin asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys jokaiselta taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä, jos pakkausjätettä syntyy viikossa vähintään viisi kilogrammaa (muovi- sekä paperi- ja kartonkipakkausjäte) tai kaksi kilogrammaa (lasipakkausjäte sekä metallipakkausjäte ja muu pienikokoinen metallijäte yhteensä).

Pakkausten tuottajien tulee järjestää pakkausten alueellinen vastaanotto pakkausjäteasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Panttijärjestelmän ylläpitäjän tulee jätelain 69 §:n mukaisesti järjestää pantillisille juomapakkauksille palautusjärjestelmä. Lisäksi pantillisten juomapakkausten myyjille on lain 71 §:ssä säädetty velvollisuus vastaanottaa samaan järjestelmään kuuluvia juomapakkauksia ja maksaa takaisin pakkauksen palauttajalle siitä maksettu pantti.

Panttijärjestelmän ylläpitäjä raportoi panttijärjestelmäasetuksen 7 §:ssä säädetyn velvoitteen mukaisesti vuosittain kaikkien panttijärjestelmään kuuluvien juomapakkausten markkinoille saatettujen ja palautusjärjestelmään vastaanotettujen juomapakkausten määrät materiaali- ja

pakkaustyypeittäin. Siten panttijärjestelmään kuuluvien muovipullojen erilliskeräysasteesta on olemassa erittäin tarkat tiedot. Vuonna 2019 palautui panttijärjestelmän muovipulloista 90 %. Panttijärjestelmään kuuluvat muovipullojen osalta saavutettaisiin nykyisellä keräystehokkuudella SUP-direktiivin 9 artiklassa muovipulloille tavoitevuosiksi 2025 ja 2029 säädetyt erilliskeräysvelvoitteet.

Pantittomien muovipullojen osuutta erilliskeräystä muovipakkausjätteestä ei tiedetä, joten ei ole tarkkaa tietoa siitä, saavutetaanko SUP-direktiivin muovipullojen erilliskeräysvelvoitteet kaikkien muovipullojen osalta. Jätesäädöspaketin yhteydessä säädettiin pakkausjätteelle nykyistä huomattavasti tiukemmat erilliskeräysvelvoitteet yllä kuvatun mukaisesti. Pantittomat muovipullot kerätään siten yhdessä muun muovipakkausjätteen kanssa. Uusia pakkausjätteiden kiinteistöittaisen erilliskeräyksen säännöksiä sovelletaan muiden kuin asumisessa syntyvien pakkausten osalta 1.7.2022 alkaen ja asumisessa syntyvien pakkausten osalta 1.7.2023 alkaen. Voimassa olevien muovipullojen ja muovipakkausten erilliskeräystä koskevien säännösten katsotaan olevan riittävät SUP-direktiivin täytäntöön panemisen kannalta. Kuitenkin pantittomien muovipullojen tuottajille on tarpeen lisätä pakkausjäteasetukseen uusi raportointivelvollisuus sekä markkinoille saatettujen että erilliskerättyjen käytöstä poistettujen pullojen määrästä.

2.6 Tuottajan raportointivaatimukset

Pakkausjäteasetuksen 19 §:ssä säädetään seurantatiedoista, jotka tuottajan ja tuottajayhteisön tulee vuosittain ilmoittaa valvovalle viranomaiselle eli Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä *Pirkanmaan ELY-keskus*). Seurantatiedot koskevat tuottajan markkinoille saattamien pakkausten määrää eriteltyinä pakkausmateriaaleittain myyntipakkauksiin ja muihin pakkauksiin, erilliskerättyjen käytettyjen pakkausten määrää, uudelleenkäytettyjen pakkausten määrää sekä kierrätettyjen pakkausten määrää. Kierrätysasteen laskennassa on lisäksi noudatettava tietokantajärjestelmään liittyvien taulukoiden vahvistamisesta pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY mukaisesti annetussa komission päätöksessä 2005/270/EY säädettyjä laskentasääntöjä.

Pakkausjäteasetukseen tulee lisätä tuottajille velvollisuus toimittaa seurantatiedot myös kaikkien markkinoille saatettujen muovisten joustavasta materiaalista valmistettujen pakkausten ja kääreiden sekä tilavuudeltaan enintään kolmen litran muovisten juomapakkausten määrästä. Asetukseen tulee myös lisätä tuottajille velvollisuus ilmoittaa kertakäyttöisten muovisten elintarvikepakkausten ja juomamukien määrä tonneina eriteltyinä näiden tuotteiden sisältämän muovin painoon ja tuotteen kokonaispanoon. Lisäksi asetukseen tulee lisätä juomapullojen tuottajalle velvollisuus ilmoittaa tiedot edellisenä vuonna markkinoille saattamiensa muovisten juomapullojen määrästä ja kierrätetyn muovin pitoisuudesta sekä erilliskerättyjen käytöstä poistettujen muovisten juomapullojen määrästä.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

Ehdotetuilla muutoksilla laajennettaisiin asetuksen soveltamisala kattamaan myös jätelain (646/2011) 48 § 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua tyhjänä myytävää kertakäyttöistä muovista juomamukit, joita ei pakkausjäteasetuksen pakkauksen määritelmän mukaan pidetä pakkauksina, mutta jotka ovat tuotteina samoja, kuin myyntipaikalla täytettävät juomamukit, jotka täyttävät pakkauksen määritelmän. Jätelain 62 §:ssä edellytetään, että pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava kaikki pakkausmateriaalit ja tyhjänä myytävät kertakäyttöiset muovimukit. Asetukseen lisättäisiin SUP-direktiivin täytäntöön panon kannalta keskeiset määritelmät. Ehdotuksella lisättäisiin asetukseen SUP-direktiivissä säädetyt juomapakkauksia koskevat vaa-

timukset: korkkien kiinnipysyminen koko tuotteen suunnitellun käyttövaiheen ajan sekä muovisten juomapullojen valmistukseen käytettävän kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuus. Korkkien kiinnipysymistä koskeva vaatimus olisi tuotekohtainen vaatimus ja sitä valvoisi pakkausten markkinavalvontaviranomainen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Kertakäyttöisten muovisten juomapullojen kierrätetyn muovin pitoisuutta koskeva vaatimus olisi yleinen kaikkia markkinoille saatettuja juomapulloja koskeva vaatimus, jonka toteutumista valvoisi Pirkanmaan ELY-keskus osana tuottajavastuuvälvontaa.

Asetukseen lisättäisiin juomapulloja koskeva erilliskeräysvelvoite, joka vastaisi SUP-direktiivissä säädettyä vaatimusta.

Ehdotetuilla muutoksilla täsmennettäisiin lisäksi tuottajan tiedottamisvelvollisuutta, tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävää hakemusta, seurantatietojen ilmoittamista sekä tuottajan omavalvontaa koskevia säännöksiä. Asetukseen lisättäisiin uusi säännös, joka keventäisi pienten yritysten raportointivelvoitetta. Ehdotuksen mukaan tuottajayhteisöjen on sallittava seurantatietojen toimittamisen kevennettynä sellaiselta pakkausten tuottajalta, joka saattaa markkinoille vähemmän kuin 50 tonnia pakkauksia vuodessa. Asetukseen esitetään lisäksi tehtäväksi eräitä lakitekniisiä muutoksia.

3.2 Asetusehdotuksen vaikutukset

Jätelainsäädännön muuttamisen vaikutuksia on kuvattu SUP-HE:n jaksossa 4.2. Uudet pakkausten ominaisuuksia koskevat vaatimukset lisäisivät tuottajan sekä valvovien viranomaisten Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) hallinnollista taakkaa.

Pirkanmaan ELY-keskukselle aiheutuvaa hallinnollista taakkaa lisäisi jossain määrin ehdotettu SUP-tuotteiden seurantatietojen tarkastamista ja kokoamista koskeva velvoite.

Ehdotettu seurantatietojen raportoinnin kevennetty menettely vähentäisi pienten yritysten ja tuottajayhteisöjen hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Se helpottaisi myös pienten yritysten liittymistä tuottajayhteisöön ja edesauttaisi siten tuottajan määritelmään tehtyjen muutosten täytäntöönpanoa.

Ehdotetulla asetuksella ei arvioida olevan muita merkittäviä itsenäisiä vaikutuksia.

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä. Asetusten sisältöä kuvattiin laajalti SUP-HE:n perusteluissa ja yhteenveto keskeisistä asetustason muutoksista oli lausunnoilla samanlaisesti hallituksen esityksen kanssa. Näistä annettu lausuntopalaute on otettu huomioon asetuksen jatkovalmistelussa. Myös ympäristöministeriön asettamalle jätealan yhteistyöryhmälle on tiedotettu asetusten valmistelun etenemisestä. Keskeisiä sidosryhmiä on kuultu valmistelun aikana.

Kaikkia jätealan asetuksia koskenut lausuntopyyntö liitteineen julkaistiin Lausuntopalvelussa (www.lausuntopalvelu.fi) sekä lähetettiin useille viranomaisille, teollisuusjärjestöille, kansalaisjärjestöille ja yrityksille. Kaikki lausunnoilla olleet jätealan asetukset kattava lausuntoyhteenveto julkaistiin ympäristöministeriön verkkosivuilla (www.ym.fi/jatesaadospaketti). Pakkausjäteasetuksen muutosehdotuksesta antoi lausuntonsa 14 tahoa: Kaupan liitto, maa- ja metsätalousministeriö (MMM), Suomen Kuitukierrätys Oy, Päivittäistavarakauppa ry, Suomen Uusiomuvovi Oy (SUM), Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL), Suomen Pakkauskierätyks RINKI Oy, Suomen Pakkausyhdistys ry (SPY), Suomen palautuspakkaus Oy (Palpa), Pirkanmaan ELY-keskus, Metsäteollisuus ry, Suomen ympäristökeskus (Syke), Muoviteollisuus ry, MM Kotkamills sekä valtiovarainministeriö (VM).

Seuraavassa esitellään lausuntopalautteen pääsisältöä kertoen ja perustellen samalla, johtiko lausuntopalaute esityksen muuttamiseen. Lausunnoissa kannatettiin yleisesti luonnokseen sisältyvää ehdotusta siitä, ettei kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuutta koskevaa vaatimusta säädettäisi tuotekohtaisena, vaan yhteisesti Suomessa markkinoille saatettaviin pulloihin kohdistuvana. Muutamissa lausunnoissa toivottiin kuitenkin selkeytystä pykälän tekstimuotoiluun väärinymmärrysten välttämiseksi. Kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuutta muovipulloissa koskevan 6 a §:n tekstiä täsmennettiin lausuntopalautteen perusteella.

Muovipakkausten tuottajayhteisö toivoi viranomaisten järjestämää koulutusta valtuutetun edustajan tiedottamisvelvollisuudesta. Pirkanmaan ELY-keskus esitti, että harkittaisiin, tulisiko asetuksessa säätää, että valtuutetun edustajan liittyessä tuottajayhteisöön sillä olisi velvollisuus ilmoittaa liittymisestään sille suomalaiselle tuottajalle, jonka puolesta se hoitaa tuottajavastuuvetoa. Lausuntopalautteen perusteella asetuksen 14 §:ään lisättiin valtuutetulle edustajalle velvollisuus ilmoittaa liittymisestään tuottajayhteisöön sellaiselle tuottajayhteisölle, joka ilman saatua valtuutusta vastaisi tuottajavastuusta.

Kaupan alan edustajien mukaan SUP-tuotteita koskevia seurantatietoja ei tulisi vaatia yrityksiltä vielä vuoden 2022 tietojen osalta, koska SUP-green dealissa on sovittu, että ”lähtötason määrittämiseksi tarvittavat tiedot kerätään vuoden 2022 osalta erillisselvitysten avulla”. Ensimmäisen raportointivuoden tulisi olla vuosi 2023, jota koskevat tiedot raportoidaan vuonna 2024. Useiden lausunnonantajien mielestä SUP-pakkausten seurantatietoja ei tulisi vaatia ilmoittamaan pakkausmateriaaleittain eriteltyinä. SUM:n mielestä on epäselvää, miksi kierrätetyn muovin pitoisuudesta juomapulloissa pitää ilmoittaa jo 2023 käytön osalta, kun vaatimus astuu voimaan vasta vuonna 2025. Syken mielestä on epäselvää, tarkoitetaanko erilliskerättyjen käytöstä poistettujen pullojen määrällä pakkauksia vai myynnistä poistettuja juomapulloja (joissa sisältö on edelleen mukana). Lausuntopalautteen perusteella ehdotetaan asetuksen voimaantulosäännöstä täsmennettäväksi siten, että asetuksen 19 §:n 1 a ja 1 b kohdan raportointivaatimusta sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2023 markkinoille saatettujen tuotteiden raportointiin. Lisäksi ehdotetaan 19 § 4 momentista poistettavaksi 1 a ja 1 b kohtia koskeva velvoite eritellä tiedot pakkausmateriaaleittain. Perustelumuistioon ehdotetaan lisättäväksi 19 § 3 momenttia koskeva täsmennys, että raportointivelvoite koskee tyhjien pullojen painoa. Tarkemmat raportointivelvoitteet on säädetty sitä koskevassa komission täytäntöönpanosäädöksessä, jota 19 §:n 3 momentin mukaisesti on noudatettava raportoinnissa.

Yleisesti lausunnoissa kannatettiin kevennettyä raportointimahdollisuutta alle 50 tonnia vuodessa markkinoille saataville yrityksille. Osa lausunnonantajista esitti, että kevennetyssä raportoinnissa ei tarvitsisi raportoida erikseen uudelleenkäytettävien pakkausten ensimmäistä käyttökertaa, vaan se laskettaisiin mukaan markkinoille saatettujen pakkausten määrään ja määrä arvioitaisiin laskennallisesti muiden tuottajien seurantatietojen perusteella. SUM:n mielestä SUP-tuotteiden osalta tulisi tuottajayhteisöllä olla vapaus määrittää, mitä tietoja tarvitaan. Pirkanmaan ELY-keskus esitti, että kevennetty menettely olisi pakollinen pienille tuottajille eikä tuottajayhteisön harkittavissa. Myös hallinnolliset maksut tulisi määrätä pienille tuottajille kevennettyinä ja samalla säätää maksujen prosentuaalinen ja euromääräinen enimmäisraja. Pirkanmaan ELY-keskuksen mielestä asetuksen perusteella jää myös epäselväksi, miten tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista huomioidaan tuottajien maksuosuuksia määriteltäessä. Lausuntopalautteen perusteella ehdotetaan poistettavaksi 19 a §:stä vaatimus raportoida ensimmäistä kertaa Suomen markkinoille saatettujen uudelleenkäytettävien pakkausten määrä pakkausmateriaaleittain. Kevennettyä menettelyä ei kuitenkaan nähty tarkoituksenmukaiseksi säätää pakolliseksi, sillä tuottajilla tulisi olla mahdollisuus raportoida myös 19 § mukaisesti, jolloin myös maksut määräytyisivät mukautettuina 12 § 1 momentin 2-5 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti. 19 a §:ää ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että tuottajayhteisön on sallittava seurantatietojen toimittaminen kevennettyinä. Hallinnollisten maksujen prosentuaalista tai euromääräistä ylärajaa ei nähty tarkoituksenmu-

kaiseksi säätää asetuksella, vaan valvovan viranomaisen tulisi harkita kohtuullisuus tapauskohtaisesti. Kuitenkin 19 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaisesti kevennetystä seurantatietojen raportoinnista johtuva hallinnollisten kulujen väheneminen tulee ottaa huomioon alentavana tekijänä 12 §:ssä tarkoitettuja hallinnollisia maksuja määrättäessä.

SUM:n mielestä ulkopuolisen tarkastajan käytön ei tule olla pakollista, vaan sen käytön tulisi perustua valvovan viranomaisen arvioon. Ehdotus ei edellytä muutoksia asetusluonnokseen, sillä jätelain 53 a §:n 3 momentin mukaisesti Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hyväksyä poikkeuksen mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua vaatimuksesta, jos se on perusteltua tuottajan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tarvittaessa määrätä ulkopuolisen tarkastuksen teettämisestä omavalvonnan tueksi.

Pirkanmaan ELY-keskus toi esiin, että asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan heti hyväksymisen jälkeen. Jätelain 48 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista pakkaustuottajan uutta määritelmää (pakkaus, palvelupakkaus, viljelijäpakkaus) sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2024 alkaen, jolloin myös miljoonan euron liikevaihdon alaraja poistuu.

5 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Tarkoitus. Pykälässä todettaisiin yleisesti ehdotetun asetuksen tarkoitus. Pykälään lisättäisiin asetuksen soveltamisalaan ehdotetun muutoksen mukaisesti kuuluvaksi pakkausten lisäksi kertakäyttöiset muoviset juomamukit myös siltä osin, kun niitä ei katsottaisi pakkauksiksi. Jätelain 62 §:ään tehdyn muutoksen mukaisesti pakkausten tuottajayhteisön toimialan on katettava myös 48 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettut tyhjänä myytävät juomamukit, joten on tarkoituksenmukaista, että niistä säädetään samassa asetuksessa vastaavien pakkauksiksi katsottavien juomamukien kanssa.

2 §. Soveltamisalan rajaukset. Verrattuna nykyiseen pakkausjäteasetukseen muutettaisiin 1 momentissa säädettyä juomapakkausten palautusjärjestelmään liittyntä juomapakkausten tuottajaa koskevaa soveltamisalan rajausta siten, että myöskään pakkausjäteasetuksen tuottajien maksumuuksia koskevaa 12 §:ää ei sovellettaisi juomapakkausten palautusjärjestelmään liittyneeseen tuottajaan, sillä vastaava säädös lisättäisiin panttijärjestelmäasetukseen. Ehdotuksen mukaan asetuksen 14 § (Valtuutetun edustajan velvollisuutta tiedottaa) ja 15 § (Selvitys taloudellisista järjestelyistä ja toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä) tulisivat sovellettavaksi myös panttijärjestelmissä. Asetuksen 14 §:ssä täsmennetään 66 a ja 66 b §:ssä tarkoitettua valtuutetun edustajan nimeämiseen liittyvää menettelyä. Jätelain 69 §:n mukaisesti juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän on noudatettava, mitä 66 a ja 66 b §:ssä säädetään tuottajan tai muun toimijan valtuutetusta edustajasta ja Suomessa valtuutettuna edustajana toimimisesta. Asetuksen 15 § on annettu jätelain 64 §:n 3 momentin nojalla ja siinä täsmennetään ajankohtaa, jolloin tuottajayhteisön on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle jätelain 64 § 1 momentin edellyttämät selvitykset ja suunnitelmat riittävien taloudellisten järjestelyjen osoittamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi. Jätelain 69 §:ssä säädetyn mukaisesti juomapakkausten palautusjärjestelmään, johon otetaan jäseniä, sovelletaan mitä säädetään 64 §:ssä tuottajarekisteriin hyväksytyn tuottajan ja tuottajayhteisön toiminnan turvaamisesta.

2 momentti vastaisi nykyistä asetusta. Nykyinen 3 momentti poistettaisiin asetuksesta. Muutos olisi tarpeen jätelain 48 §:n 2 momenttiin tehtävän muutoksen takia. Jätelain muutoksessa poistetaan pakkausten tuottajavastuuta aiemmin rajannut 1 000 000 euron liikevaihtoraja. Jätelain pakkauksen tuottajan määritelmän muuttaminen ja liikevaihtorajan poistaminen tulisi sovellettavaksi 1.1.2024. Koska poistettava säännös on informatiivinen, muutos astuisi selkeyden vuoksi voimaan heti asetuksen voimaantulon kanssa samanaikaisesti.

Pykälän 3 momentti sisältäisi uuden säännöksen, joka laajentaisi pakkausjäteasetuksen soveltamisalan kattamaan myös sellaiset kertakäyttöiset muoviset juomamukit, jotka eivät kuulu pakkauksiin. Pakkauksiksi katsotaan juomamukit, jotka myydään jo valmiiksi täytettyinä tai jotka täytetään myyntipaikalla. Pakkauksiksi ei katsota sellaisia juomamukeja, jotka myydään kuluttajille tyhjinä. Muutos olisi tarpeen jätelain 48 §:n 1 momentin 7 kohdan tuotteiden tuottajavastuusäännösten täytäntöön panemiseksi. Muutos olisi myös tarkoituksenmukainen jätelain 62 §:ään tehdyn muutoksen takia. Olisi tarkoituksenmukaista, että samanlaisista tuotteista (kertakäyttöiset muoviset juomamukit), jotka eroavat ainoastaan käyttötarkoituksen perusteella, säädetäisiin samassa asetuksessa. Tuotteet soveltuvat myös samaan erilliskeräysjärjestelmään, joten niitä koskevat samat tuottajan vastaanottoa koskevat vaatimukset. Niitä koskevat myös samat juomamukien merkintöjä koskevat vaatimukset. SUP-direktiivi edellyttää lisäksi raportointiaan kaikkien markkinoille saatettujen juomamukien kokonaismäärästä. Määrään sisällytetään sekä pakkauksiksi katsottavat, että pakkauksiin kuulumattomat juomamukit. Jätelain muutoksessa säädetyn mukaisesti jätelain tuottajavastuuta koskevan 6 luvun säännöksiä sovelletaan tyhjänä myytäviin kertakäyttöisiin muovisiin juomamukeihin 1.1.2024 alkaen sekä jätelain 46 §:n mukaista jätehuollon järjestämisvelvollisuutta ja 48 b §:n mukaista kustannusvastuuta 1.1.2025 alkaen. Tuottajavastuun soveltaminen tyhjänä myytäviin kertakäyttöisiin juomamukeihin olisi tarkoituksenmukaista säätää alkavaksi samanaikaisesti pakkausten tuottajan määritelmän muutoksen ja liikevaihtorajan poistamisen kanssa. Myös seurantatietojen raportointi on tarpeen aloittaa jätehuolto- ja kustannusvastuun soveltamista aiemmin, sillä tietoja tarvitaan SUP-direktiivin edellyttämään raportointiin. SUP-direktiivin 17 artiklan mukaisesti uusien, 1.7.2018 jälkeen perustettujen tuottajavastuujärjestelmien tulee täyttää SUP-direktiivissä ja jätedirektiivissä säädetty tuottajavastuuta koskevat vaatimukset viimeistään 31.12.2024. Käytännön kannalta olisi tarkoituksenmukaista siirtää vaatimuksen voimaantuloa yhdellä päivällä alkamaan vuoden 2025 alusta. Pakkauksen valmistusta ja koostumusta koskevia asetuksen 4 a–4 e §:ää ei kuitenkaan sovellettaisi tyhjänä myytäviin kertakäyttöisiin muovisiin juomamukeihin. Kyseiset säännökset perustuvat pakkausjätedirektiivissä säädettyihin nimenomaisesti pakkausia koskeviin perusvaatimuksiin.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin sellaiset asetuksen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet, joita ei ole määritelty jätelaissa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet määritelmät juomapullolle ja juomamukille. Määritelmät ovat tarpeen SUP-direktiivin täytäntöön panemiseksi. Juomapakkaukset on määritelty jätelain liitteen 1 momentin 3 kohdassa. Juomapullot ovat osa juomapakkauksia, mutta koska SUP-direktiivissä on juomapulloja erikseen koskevia säännöksiä, on ne tarpeen määritellä erikseen. Juomapullon ja juomamukin määritelmät vastaisivat tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 mukaisista komission kertakäyttöisiä muovituotteita koskevista suuntaviivoista annetussa komission tiedonannossa esitettyjä näiden tuotteiden määritelmiä. Komission suuntaviivojen mukaan yhdistelmäateriaalipakkaukset eivät kuulu juomapulloihin, sillä ne ovat direktiivissä erotettu juomapulloista. Muovia sisältävät yhdistelmäateriaalipakkaukset ovat kuitenkin juomapakkauksia juomapullojen ohella. Muovin määritelmä poistettaisiin tarpeettomana, koska määritelmä on lisätty jätelakiin.

Jätelain 6 § 1 momentin 31 kohdassa määritellään kertakäyttöinen muovituote. Tätä määritelmää sovelletaan niiden tämän asetuksen säännösten yhteydessä, jotka koskevat kertakäyttöisiä muovisia pakkauksia ja juomamukeja.

4 a–c sekä 4 e §. *4 a § Pakkauksen valmistusta ja koostumusta koskevat vaatimukset; 4 b § Pakkauksen uudelleenkäytettävyyttä koskevat vaatimukset; 4 c § Pakkauksen hyödynnettävyyttä koskevat vaatimukset; 4 e § Pakkauksen standardinmukaisuus.* Nykyisen asetuksen 4 § sekä liite 2 ehdotetaan korvattavaksi jätelain 10 §:n nojalla säädettävillä uusilla 4 a–4 c §:illä sekä 4 e §:illä. Muutos on lähinnä lakitekninen ja sen tarkoituksena olisi säätää tuotteita koskevista vaatimuksista asetuksen pykälissä eikä nykyisen asetuksen tapaan asetuksen liitteessä. Nykyisen asetuksen liitteessä 2 olevat pakkausten valmistusta, koostumusta, uudelleenkäytettävyyttä ja hyödynnettävyyttä koskevat perusvaatimukset siirrettäisiin siten asiasisällöllisesti uusiin 4 a–

c §:iin. Pakkauksen hyödynnettävyyttä koskevan 4 c §:n 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi kohta, jonka mukaan oxo-hajoavaa muovipakkausta ei pidetä biohajoavana. Kohta olisi tarpeeton, sillä SUP-asetuksessa säädetyn mukaisesti oxo-hajoavaa muovia sisältävien tuotteiden markkinoille saattaminen on kielletty. Kumottavaksi ehdotetun 4 §:n 2 momentti siirrettäisiin asiasisällöllisesti uuteen 4 e §:ään, johon ehdotetaan lisättäväksi pakkausjätedirektiivin mukaisen standardien lisäksi myös SUP-direktiivin mukaisesti komissiolle ilmoitetut standardit. Näiden standardien mukaisten pakkausten katsottaisiin täyttävän pakkausien perusvaatimuksia koskevat 4 a–4 d §:ssä säädettyvät vaatimukset.

4 d §. Juomapakkausta koskevat vaatimukset. Ehdotetussa uudessa pykälässä säädettäisiin jätelain 10 §:n nojalla enintään kolmen litran kertakäyttöistä muovista valmistettua tai muovia sisältävää juomapakkausta koskevasta vaatimuksesta, jonka mukaan juomapakkaus voitaisiin saattaa markkinoille ainoastaan, jos korkki tai kansi pysyy kiinni juomapakkauksessa tuotteen suunnitellun käyttövaiheen ajan. Vaatimus olisi tuotekohtainen. Muutos olisi tarpeen SUP-direktiivin 6 artiklan 1 kohdan täytäntöön panemiseksi. Korkkien kiinnipysymisestä on valmisteilla SUP-direktiivin 6 artiklan 3 kohdan mukainen EU-standardi, jonka viitetiedot tullaan julkaisemaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Standardinmukaisten juomapakkausten katsotaan olevan 4 d §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisia, kuten asetuksen 4 e §:ssä säädettäisiin. Vaatimusten noudattamista valvoisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Säännös tulisi siirtymäsäännöksen mukaan sovellettavaksi 3.7.2024 alkaen.

6 §. Pakkaukseen tehtävät merkinnät. Pykälän 3 momenttiin päivitetäisiin uusitun eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen nimi.

6 a §. Kierrätetyn muovin vähimmäispitoisuus juomapulloissa. Ehdotetussa uudessa pykälässä säädettäisiin jätelain 10 §:n nojalla enintään kolmen litran kertakäyttöisiä muovisia juomapulloja koskevista kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevista vaatimuksista. Pykälä olisi tarpeen SUP-direktiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädettyjen vaatimusten täytäntöön panemiseksi. Vaatimus ei olisi tuotekohtainen, vaan koskisi yleisesti kaikkia Suomessa markkinoille saatettuja muovisia juomapulloja. Kierrätetyn muovin pitoisuus laskettaisiin kaikkien Suomen markkinoille saatettujen juomapullojen sisältämän kierrätetyn muovin keskiarvona. Pykälän 1 momentin 1 kohdan vaatimus kohdistuisi ainoastaan sellaisiin tilavuudeltaan enintään 3 litran kertakäyttöisiin muovisiin juomapulloihiin, joiden pääasiallisena materiaalina on käytetty polyeteenitereftalaattia (PET). Näiden pullojen valmistukseen vuonna 2025 käytetystä materiaalista tulee vähintään 25 % koostua kierrätetystä muovista. Pykälän 1 momentin 2 kohdan vaatimus kohdistuisi kaikkiin tilavuudeltaan enintään kolmen litran muovisiin juomapulloihiin. Näiden valmistukseen vuonna 2030 käytetystä materiaalista tulee vähintään 30 % koostua kierrätetystä muovista. Vaatimukset vastaavat SUP-direktiivin vaatimuksia. Tuottajien tulisi raportoida markkinoille saattamiensa muovipullojen kierrätetyn muovin pitoisuus eriteltyinä PET-juomapulloihiin ja muihin muovisiin juomapulloihiin osana 19 §:n mukaista seurantatietojen vuosittaista raportointiaan Pirkanmaan ELY-keskukselle. Vastaava vaatimus säädettäisiin panttijärjestelmäasetuksen seurantatietojen ilmoittamista koskevassa 7 §:ssä. Kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevaa raportointivaatimusta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2023 seurantatietojen raportoinnissa. Kierrätetyn muovin pitoisuusvaatimuksen täyttymistä valvoisi Pirkanmaan ELY-keskus osana tuottajavastuuvuontaa. Komissio valmistelee SUP-direktiivin 6 artiklan mukaisesti täytäntöönpanopäätöstä kierrätetyn muovin pitoisuuden laskentaa ja raportointia koskevista perusteista.

Pykälän 2 momentin mukaisesti kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset eivät kuitenkaan koskisi lasista tai metallista valmistettua juomapulloa, joissa on muovikorkki tai –kansi eikä juomapulloa, joka on tarkoitettu ja jota käytetään erityisiin lääkinällisiin tarkoituksiin tarkoitettuja nestemäisessä muodossa olevia elintarvikkeita varten.

9 §. Kierrätysasteen laskenta. Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin lakitekninen muutos poistamalla viittaus kumottavaksi ehdotetussa 4 §:n 2 momentissa mainittuun direktiiviin, ja lisättäisiin vastaavasti kyseisen pakkausjätedirektiivin nimi tähän pykälään.

10 a §. *Juomapullojen erilliskeräysvelvoite.* Jätelain 15 §:n 3 momentin nojalla ehdotetussa uudessa pykälässä säädettäisiin enintään kolmen litran kertakäyttöisille muovisille juomapulloille erilliskeräysvelvoite. Säännös olisi tarpeen SUP-direktiivin erilliskeräystä koskevan 9 artiklan täytäntöön panemiseksi. Erilliskeräysvelvoite kohdentuisi yhteisesti kaikkiin mainittuihin muovisiin juomapulloihin. Erilliskeräystavoite olisi 77 % vuonna 2025 ja 90 % vuonna 2029. Tavoite olisi yhteneväinen SUP-direktiivissä asetetun tavoitteen kanssa. Erilliskeräysvelvoite ei koskisi lasista ja metallista juomapulloa, jossa on muovikorkki ja kansi eikä juomapulloa, johon pakataan erityisiin lääkinällisiin tarkoituksiin käytettäviä nestemäisiä elintarvikkeita. Juomapullojen erilliskeräysvelvoite ei myöskään koskisi yhdistelmäateriaalista valmistettuja juomapakkauksia, koska ne eivät ole asetuksessa tarkoitettuja muovisia juomapulloja.

Erilliskeräysasteen laskennassa huomioitaisiin kaikki, sekä panttijärjestelmään kuuluvat, että sen ulkopuolella olevat, markkinoille saatetut juomapullot. Erilliskerätyiksi pulloiksi voitaisiin vastaavasti laskea sekä panttijärjestelmän kautta palautuneet, että muovipakkausten erilliskeräysjärjestelmän kautta palautuneet juomapullot. Laskennassa tulisi noudattaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 soveltamista koskevista säännöistä kertakäyttöisistä muovisista juomapulloista syntyvän jätteen erilliskeräystä koskevien tietojen laskemisen, todentamisen ja toimittamisen osalta annetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2021/1752 säädettyjä laskentamenetelmiä. Täytäntöönpanopäätöksen 2 artiklan 4 kohdan b alakohdan iii alakohta edellyttää, että laskettaessa ja arvioitaessa muun muovipakkausjätteen mukana erilliskerätyjen pullojen määrää, tulee jätehuoltotoimijoiden perustaa laadunvarmistusjärjestelmät, joilla varmistetaan, että täytäntöönpanopäätöksessä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 3 momentin mukaan panttijärjestelmä täyttäisi juomapullojen erilliskeräystä koskevan tavoitteen, jos se täyttäisi panttijärjestelmäasetuksessa säädetyt uudelleenkäyttö- ja kierrätysvelvollisuudet. Panttijärjestelmille on mainitussa asetuksessa säädetty 90 %:n kierrätystavoite. Panttijärjestelmään kuulumattomien juomapullojen tuottajien tulisi osaltaan vastata siitä, että asetetut erilliskeräystavoitteet saavutetaan kaikkien pullojen yhteenlaskettuna erilliskeräysasteena. Vastaavanlainen säännös panttijärjestelmään kuuluvien ja kuulumattomien pakkausten osalta on pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevien kokonaistavoitteiden laskentaa koskevassa pakkausjäteasetuksen 7 §:n 2 momentissa.

12 §. *Tuottajien maksuosuudet.* Pykälään ehdotettu uusi 4 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen jätelain 48 b §:ään, jossa säädetään tuottajan kustannusvastuusta tietyistä kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista. Mainitussa pykälässä säädetään SUP-pakkausten ja juomamukien tuottajille 46 § 1 momentissa säädetyin tuottajan kustannusvastuun lisäksi vastuu kustannuksista, joita kunnille aiheutuu roskaantumisen siivoamisesta ja roskaantumisen ehkäisemiseksi järjestetystä jätteen keräyksestä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tuottajien kustannusosuudesta ja kustannusten jakautumisesta tuoteryhmittäin. Jätelain 48 e §:n mukaisesti Pirkanmaan ELY-keskus tekee vuosittain päätöksen tuottajan kunnalle maksettavista korvauksista.

14 §. *Valtuutetun edustajan velvollisuus tiedottaa.* Pykälään ehdotetaan täsmennettäväksi jätelain 66 b §:n 3 momentin nojalla. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin jätelain 48 § 1 momentin 6 kohdassa pakkausten tuottajan määritelmään tehdyn muutoksen mukaisesti pakattujen tuotteiden lisäksi palvelupakkaukset ja viljelijäpakkaukset tuotteiksi, joiden tuottajavastuusta valtuutettu edustaja vastaisi. Pykälään lisättäisiin valtuutetun edustajan velvollisuus ilmoittaa tuottajalle, joka ilman saatua valtuutusta vastaisi kyseisten pakkausten tuottajavastuusta, myös valtuutuksen antaja, jos tämä on toiseen valtioon sijoittautunut toimija, joka toimittaa tuottajavastuun alaisia pakkauksia Suomen markkinoille muutoin kuin etäkaupalla. Etäkauppiaan valtuuttamalla edustajalla ei olisi vastaavaa velvollisuutta, koska etäkauppias on itse tuottajavastuussa, eikä tuotteilla ole Suomessa tuottajavastuullista tahoa. Valtuutetun edustajan olisi annettava pykälässä mainitut tiedot tuottajalle, joka ilman saatua valtuutusta hoitaisi tuottajavastuuvuoroitukset, eli käytännössä kyseisten pakkausten Suomeen sijoittautuneelle maahantuojalle. Mikäli edellä mainittu tuottaja on tuottajayhteisön jäsen, kuten jätelain 62 §:n 1 momentin mukaan on

pääsääntönä, tulee valtuutetun edustajan ilmoittaa vastaavat tiedot tuottajayhteisölle. Tieto on tarpeen tuottajavastuun valvonnan ja läpinäkyvyyden kannalta.

16 §. Tuottajan hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Pykälässä säädetään jätelain 101 §:n 3 momentin nojalla tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävän hakemuksen sisältövaatimuksista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan hakemukseen olisi sisällytettävä tiedot tuottajan markkinoille saattamista SUP-pakkauksista ja juomamukeista sekä arvio niiden määrästä tonneina. Tieto olisi tarpeen lain 48 b §:ssä säädetyn tuottajan kustannusvastuun toteutumisen arvioimiseksi.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6kohta, joka edellyttäisi tiedot tuottajan järjestämästä 10 a §:ssä tarkoitettua juomapullojen erilliskeräyksestä. Tiedot olisivat tarpeen tuottajan erilliskeräystä koskevan vastuun toteutumisen arvioimiseksi. Nykyisen pykälän 4 kohdasta tulisi uusi 5 kohta. Nykyisestä pykälän 5-11 kohdat siirtyisivät vastaavasti uusiksi 7-13 kohdiksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka edellyttäisi valtuutetun edustajan hakemuksessa tuottajarekisteriin hyväksymiseksi ilmoittavan 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi tiedot valtuutuksen antajasta sekä niistä tuottajista, jotka muutoin vastaisivat tuottajavastuunvelvoitteista valtuutusta koskevien tuotteiden osalta. Tiedot olisivat tarpeen jätelain 142 b §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tuottajarekisteriä koskevan tietopalvelun edellyttämien tietojen saamiseksi sekä järjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi ja vapaamatkustajavalvonnan tehostamiseksi. Valtuutetun edustajan hakemuksessa tulisi lisäksi olla vakuutus siitä, että valtuutettu edustaja on nimetty kirjallisella valtuutuksella jätelain 66 b §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

17 §. Tuottajayhteisön hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Pykälässä säädetään jätelain 101 §:n 3 momentin ja 105 §:n nojalla tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävän hakemuksen sisältövaatimuksista silloin, kun hakemuksen tekee tuottajayhteisö edustamiensa tuottajien puolesta. Vaatimukset ovat suurelta osin yhdenmukaiset 16 §:ssä säädettyjen tuottajan hakemusta koskevien vaatimusten kanssa. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi edellä 16 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat täsmennykset tuottajayhteisöön kuuluvien tuottajien markkinoille saattamista SUP-pakkauksista ja juomamukeista sekä arvio niiden määrästä tonneina sekä tiedot tuottajayhteisön jäsenistä ja valtuutetuista edustajista, jotka tuottajayhteisön tulee toimittaa hakemuksessaan tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Jätelain 105 § edellyttää, että tuottajarekisteriin hyväksytyn tuottajayhteisön on ilmoitettava tuottajayhteisöön kuuluvien valtuutettujen edustajien osalta myös valtuutuksen antaja ja tuottaja, joka muutoin vastaisi valtuutusta koskevien tuotteiden tuottajavastuunvelvoitteista. Tiedot olisivat lisäksi tarpeen jätelain 142 b §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tuottajarekisteriä koskevan tietopalvelun edellyttämien tietojen saamiseksi sekä järjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi ja vapaamatkustajavalvonnan tehostamiseksi.

19 §. Seurantatietojen ilmoittaminen. Pykälässä säädetään jätelain 54 §:n 3 momentin ja 51 §:n 4 momentin nojalla tuottajan velvollisuudesta antaa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain tietoja Suomen markkinoille saatetuista pakkauksista, erilliskerättyjen käytettyjen pakkausten uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä sekä pakkauksia ja käytettyjä pakkauksia koskevasta tiedottamisesta. Tuottajayhteisö ilmoittaisi kaikkien siihen liittyneiden tuottajien yhteenlasketut tiedot.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin vaatimus raportoida SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvien pakkausten ja juomamukien seurantatiedot. Tuottajien tulisi raportoida uutena vaatimuksena jätelain liitteen 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen kertakäyttöisten muovisten joustavasta materiaalista valmistettujen pakkausten ja kääreiden sekä tilavuudeltaan enintään kolmen litran muovisten juomapakkausten määrä tonneina. Tieto olisi tarpeen arvioitaessa jätelain 48 b–48 f §:ssä tarkoitettua tuottajien kustannusvastuuta. Tuottajien tulisi lisäksi raportoida Suomen markkinoille saatettujen jätelain liitteen 1 ja 4 kohdassa tarkoitettujen kertakäyttöisten muovisten elintarvikepakkausten ja juomamukien määrä tonneina eriteltyinä näiden tuotteiden sisältämän muovin painoon ja tuotteen kokonaispainoon. Tiedot olisivat tarpeen edellä tarkoitettua tuottajien kustannusvastuun arvioimiseksi sekä SUP-direktiivin 4 artiklassa säädettyjen tietojen

toimittamiseksi komissiolle. Raportoinnista ja tietojen laaduntarkastuksesta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen vähenemisen laskemisesta, todentamisesta ja raportoinnista sekä jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä tällaisen vähenemisen aikaansaamiseksi annetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 162/2022. Jäsenmaiden tulee raportoida päätöksen mukaisesti ensimmäisen kerran vuotta 2022 koskevat tiedot.

Pykälään lisättäisiin uusi kolmas momentti, jossa säädettäisiin 4 d ja 10 a §:n toimenpanon seurannan kannalta tarpeellisten tietojen toimittaminen kertakäyttöisistä muovisista juomapulloista. Juomapullojen tuottajan tai panttijärjestelmän ylläpitäjän tulee toimittaa vuosittain kesäkuun loppuun mennessä valvovalle viranomaiselle eli Pirkanmaan ELY-keskukselle tiedot edellisenä vuonna markkinoille saattamiensa muovisten juomapullojen painosta, juomapullojen kierrätetyn muovin pitoisuudesta eriteltynä PET-juomapulloihin ja muihin muovisiin juomapulloihin sekä erilliskerättyjen muovisten juomapullojen määrästä. Erilliskerättyjen juomapullojen määrän raportointi tulisi tehdä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 soveltamista koskevista säännöistä kertakäyttöisistä muovisista juomapulloista syntyvän jätteen erilliskeräystä koskevien tietojen laskemisen, todentamisen ja toimittamisen osalta annetun komission täytäntöönpanopäätöksen mukaisesti (EU) 2021/1752. Täytäntöönpanosäädöksen mukaisesti tiedot ilmoitetaan tyhjien pullojen painona. Markkinoille saatettujen kertakäyttöisten pullojen paino saa kuitenkin sisältää ainoastaan sellaisten pullojen painon, jotka on saatettu markkinoille juomalla täytettyinä. Komissio valmistelee lisäksi täytäntöönpanopäätöstä kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevasta tietojen toimittamisesta. Kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevat tiedot tulee toimittaa SUP-direktiivin mukaisesti ensimmäisen kerran vuotta 2023 koskevia seurantatietoja toimitettaessa.

Lisättäessä uusi 3 momentti nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaus tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden vähenemisestä annettuun komission täytäntöönpanosäädökseen, jonka mukaisesti 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot tulee raportoida.

19 a §. Kevennetty seurantatietojen raportointi. Jätelain 63 § 3 momentin nojalla säädettäväksi ehdotetussa uudessa 19 a §:ssä säädettäisiin pakkauksen tuottajan kevennetyn raportointimenettelyn vähimmäisvaatimuksista. Säännös olisi tarpeen, jotta jätelain muutoksen yhteydessä säädetyn pakkauksen tuottajavastuuta rajaavan miljoonan euron liikevaihtorajan poistamisen aiheuttamaa hallinnollista taakkaa voitaisiin vähentää pienillä tuottajayrityksillä. Säännöksen mukaan tuottajayhteisön olisi sallittava kevennetyt raportointivelvoitteet sellaiselta yritykseltä, joka saattaa markkinoille vähemmän kuin 50 tonnia pakkauksia vuodessa. Suomen Pakkauskierrätys Rinki Oy arvioi tällaisia yrityksiä olevan noin 66 % kaikista pakkausten tuottajista (22 000–37 000 yritystä). Näiden markkinoille saattama pakkausmäärä vastaisi kuitenkin vain 6–8 % (noin 46 000–62 000 t) kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tiedoista, jotka tuottajien tulee vähintään toimittaa tuottajayhteisölle. Tällaisia tietoja olisivat tuottajan markkinoille saattamien pakkausten kokonaismäärä pakkausmateriaaleittain. Kevennetty raportointi ei kuitenkaan koskisi SUP-pakkausten eli jätelain liitteessä tarkoitettujen kertakäyttöisten muovituotteiden ja kertakäyttöisten muovisten juomamukien raportointia. Niiden määrä tulisi raportoida 19 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jätelain 63 a §:n nojalla tuottajayhteisöille mahdollisuus poiketa 12 §:n 1 momentin 2–5 kohdassa säädetyistä maksuosuuksien perusteista. Poikkeus olisi tarpeen, sillä tuottajayhteisöllä ei olisi maksuosuuksien mukauttamiseen tarvittavia tietoja kevennettyjen raportointivaatimusten takia. Tuottajayhteisö voisi periä tuottajavastuumaksun kyseisen pakkausmateriaalin keskimääräisten maksujen perusteella. Tuottaja voisi kuitenkin halutessaan olla käyttämättä kevennettyä raportointimenettelyä ja siihen liittyviä tuottajavastuumaksuja esimerkiksi silloin, jos menettelystä aiheutuisi tuottajalle taloudellista tai hallinnollista haittaa. Tällainen voisi olla mahdollista esimerkiksi silloin, kun tuottajan markkinoille

saattamat tuotteet ovat asetuksen 12 §:ssä säädettyjen maksuosuuksien määräytymisen perusteella sellaisia, että niiden maksut ovat keskimääräistä alhaisempia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuottajayhteisön velvollisuudeksi arvioida kevennetyn raportointimenettelyn piirissä olevien tuottajien markkinoille saattamien pakkausten määrä seurantatietojen ilmoittamista koskevan 19 §:n mukaisesti. Arvioinnissa tuottajayhteisö voisi hyödyntää muiden kuin kevennetyn raportointimallin mukaisesti raportoivien yritysten raportoimia kattavampia tietoja markkinoille saatetuista pakkauksista ja suhteuttaa niiden tietoja kevennetyn raportoinnin piirissä olevien yritysten tietoihin.

20 §. *Oma-ohjaus.* Pykälässä säädetään jätelain 53 a §:n 4 momentin nojalla tarkemmin oma-ohjaussuunnitelman sisältövaatimuksista ja oma-ohjausta koskevan ulkopuolisen tarkastajan pätevyysvaatimuksista. Aiemmassa jätelain muutoksessa säädettiin lain 53 a §:n mukaiset tuottajan oma-ohjausvelvollisuutta koskevat velvollisuudet sovellettavaksi 1.1.2023 alkaen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttiin uudet 2 ja 4 kohdat oma-ohjausta koskevan suunnitelman sisältövaatimuksiin. Suunnitelman sisältövaatimuksiin ehdotetaan lisättäväksi selvitys juomapullojen erilliskeräystä koskevien seurantatietojen kokoamisesta sekä arvio tietojen luotettavuudesta sekä selvitys tietoja toimittavien jätehuoltotoimijoiden laadunvarmennusjärjestelmästä. Tiedot olisivat tarpeen 10 a §:ssä säädettyjen juomapullojen erilliskeräystavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi ja SUP-direktiivin nojalla annetun muovisten juomapullojen erilliskeräystietojen toimittamista koskevan komission täytäntöönpanopäätöksen täytäntöön panemiseksi. Täytäntöönpanopäätöksessä edellytetään, että jätehuoltotoimijat perustavat laadunvarmistusjärjestelmät, joilla varmistetaan, että päätöksessä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Oma-ohjausta koskevan suunnitelman sisältövaatimuksiin ehdotetaan lisättäväksi myös selvitys jätelain 48 b §:ssä tarkoitetun tuottajan kustannusvastuun täyttymisestä. Tiedot olisivat tarpeen jätelain 48 b–48 f §:ssä säädetyn kustannusvastuun täytäntöön panemisen varmistamiseksi ja arvioimiseksi. Voimassa olevan pykälän 2 kohta siirtyisi uudeksi 3 kohdaksi ja 3 kohta siirtyisi 5 kohdaksi sekä 3-5 kohdat siirtyisivät 5-7 kohdiksi.

22 §. *Seurantatietojen kokoaminen ja toimittaminen komissiolle.* Jätelain 26 a §:n nojalla annettua pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi SUP-direktiivin edellyttämien raportointien osalta. Pirkanmaan ELY-keskuksen tulisi toimittaa vuosittain komissiolle aiemmin säädetyn lisäksi muovisten juomapullojen erilliskeräystä ja kierrätetyn muovin pitoisuutta koskevat tiedot komission raportointia koskevien täytäntöönpanopäätösten mukaisesti.

23 §. *Markkinaohjaus.* Pykälä päivitetäisiin vastaamaan nykyisen asetuksen 4 §:ään sekä liitteeseen 2 ehdotettuja muutoksia. 4 § ja liite 2 ehdotetaan kumottavaksi ja korvattavaksi jätelain uusilla 4 a–4 c §:illä sekä 4 e §:llä. Pakkausten markkinaohjausviranomaisen Turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoisi 4 a–4 e, 5 ja 6 §:n noudattamista. Uutena velvollisuutena Tukesille tulisi valvottavaksi 4 d §:ssä säädetty enintään kolmen litran kertakäyttöisiä juomapakkauksia koskeva korkkien kiinnipysymistä koskeva velvollisuus. Korkkien kiinnipysymistä koskeva 4 d §:n säännös tulisi sovellettavaksi 3.7.2024 alkaen.

Asetus tulisi voimaan 1 päivänä tammi8kuuta 2023.

Juomapakkausta koskevia vaatimuksia koskeva 4 d § tulisi sovellettavaksi 3.7.2024 alkaen. Asetuksen 19 §:n 3 momentissa tarkoitettua velvollisuutta toimittaa tiedot kierrätetyn muovin pitoisuudesta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2023 seurantatietojen raportoinnissa. Samoin 19 § 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua velvollisuutta toimittaa mainituissa kohdissa tarkoitettut tiedot sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2023 seurantatietojen raportoinnissa.

Asetus sisältää useita muutoksia, jotka tulevat sovellettaviksi vasta myöhemmin johtuen jätelain muutokseen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä.

Kumottava 2 §:n 3 momentti sisältää viittauksen jätelain 48 §:n 2 momentin pakkausten tuottajavastuun soveltamista koskevaan liikevaihtorajaan, joka kumottaisiin. Kyseistä jätelain momenttia sovelletaan jätelain muutoksen siirtymäsäännöksen mukaan 31.12.2023 asti. Koska 2 §:n 3 momentin säännös on luonteeltaan informatiivinen, säännöksen kumoaminen tulee kuitenkin voimaan samaan aikaan asetuksen voimaantulon kanssa selvyyden vuoksi.

2 §:ään lisättävä uusi 3 momentti sisältää juomamukeja koskevan säännöksen. Sen soveltamisessa on huomioitava jätelain muutoksen siirtymäsäännös, jonka mukaan kyseisen lain tuottajavastuuta koskevan 6 luvun säännöksiä sovelletaan 48 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisten tyhjänä myytävien juomamukien tuottajaan 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen lukuun ottamatta kyseisen lain 46 §:n mukaista velvollisuutta järjestää tuotteiden jätehuolto sekä vastata siitä aiheutuvista kustannuksista sekä 48 b §:n mukaista tuottajan kustannusvastuuta, joita sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2025 alkaen.

Liite 2 ehdotetaan kumottavaksi, kun sen sisältö siirrettäisiin uusiin 4 a–4 c §:ään. .

6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Samanaikaisesti ehdotetun asetuksen kanssa tulisivat voimaan SUP-direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät ehdotukset panttijärjestelmäasetuksen muuttamisesta sekä uusi eräistä muovituotteista annettu valtioneuvoston asetus, uusi muovია sisältäviä kalastusvälineitä koskeva valtioneuvoston asetus ja uusi tuoteryhmäisiä korvauksia koskeva valtioneuvoston asetus. Edellä mainitut asetukset ehdotetaan annettavaksi samanaikaisesti.